

Antonella Colombo

IL COMUNE DI MILANO E LE POLITICHE DI ACCOGLIENZA PER LE DONNE E LE FAMIGLIE MIGRANTI

Informazioni e dati statistici

Milano è la città più importante della Regione Lombardia. In tale regione risiede il 24 % degli immigrati presenti in Italia. Nel 2011 la presenza di cittadini provenienti dall'Ucraina in Lombardia è stata stimata in 54.000 unità, con un incremento + 21 % rispetto all'anno precedente (incremento in assoluto più alto pari solo a quello della Moldavia).

Nell'arco di circa 15 anni, Milano è passata da 86.000 residenti provenienti da Paesi Terzi agli attuali € 236.864, a fronte di una popolazione complessiva di 1.105.089 abitanti (circa il 17,7 % della popolazione cittadina quindi non è di nazionalità italiana).

La prima nazionalità extraUE residente a Milano è quella filippina (15,6 %), seguita da Egitto (13,5 %) e Cina (8,8 %). I cittadini di nazionalità ucraina residenti a Milano sono 6.907, ovvero il 2,9 % sul totale degli stranieri.

Dal 2001 al 2011 la popolazione ucraina presente a Milano è passata da 290 persone alle attuali 6.907, l'età media dei cittadini ucraini è passata da 32 anni agli attuali 42 anni. Nel 2011 ogni 100 femmine di nazionalità ucraina erano presenti 22 maschi di nazionalità ucraina (rapporto di mascolinità). Nel 2010 il 79 % dei nuclei familiari con almeno un componente di nazionalità ucraino era costituito da persone sole, seguito, con considerevole distacco, dal 4 % costituito da nuclei monogenitoriali con almeno un figlio minore..

Rispetto alle attività lavorative in cui i cittadini ucraini sono impegnati in Lombardia si segnalano al primo posto l'attività di assistenza domiciliare (41 % degli occupati), seguita dal lavoro domestico a ore (11 %) e dal lavoro domestico fisso (9 %). Gli impiegati esecutivi e di concetto rappresentano il 2 % dei lavoratori ucraini in Lombardia. Nel 2011 il 14 % degli iscritti allo sportello badanti del Comune di Milano era ucraino.

Le politiche migratorie e per l'integrazione nel Comune di Milano

L'Amministrazione comunale rappresenta il livello di governo più vicino alla cittadinanza e ai suoi bisogni. E' evidente che una città che nell'arco di 15 anni, ha assistito ad un aumento esponenziale del fenomeno

migratorio ha dovuto e deve affrontare problemi, emergenze e nuove sfide. L'ente locale non ha competenze dirette in merito alla regolamentazione generale degli ingressi e delle autorizzazioni ai soggiorni, anche se viene coinvolto nella procedura del ricongiungimento familiare ed in quella del contratto di soggiorno per la certificazione dell'idoneità alloggiativa. Il ruolo principale dell'Amministrazione comunale in materia di immigrazione si gioca invece nel favorire, nel proprio territorio, la convivenza, i processi d'integrazione e la comunicazione interculturale. Al fine di meglio fronteggiare le sfide correlate a tali tematiche e di confrontarsi con le *best practices*, il comune di Milano aderisce al network di città europee EUROCITIES.

Il governo delle politiche migratorie, all'interno del Comune di Milano, fa capo all'Assessorato e alla Direzione Centrale «Politiche Sociali e Culture della Salute». La scelta di *general governance* fatta dall'ente locale, all'origine del fenomeno migratorio, confermata a tutt'oggi, è quella di garantire alla generalità dei cittadini residenti, indipendentemente dalla nazionalità, l'accesso ai medesimi servizi. Tuttavia per le specificità poste dalla questione migratoria sono stati in questi anni sperimentati e sviluppati dall'Amministrazione alcuni servizi, progetti ed interventi ad hoc, nelle seguenti aree:

1. Ricongiungimento Familiare
2. Ritorno Volontario Assistito
3. Orientamento alla Formazione, al Lavoro e al Riconoscimento dei titoli di studio
4. Protezione Internazionale e per le Vittime della Tratta
5. Co-sviluppo e Associazionismo di Migranti

Prospettive future rispetto alla sperimentazione di un approccio transnazionale al welfare delle famiglie

Nell'attuale contesto globale diviene necessario pensare al welfare e alle politiche di coesione sociale in un'ottica transnazionale, in quanto aumenta la dipendenza dei regimi di welfare da risorse esterne allo spazio nazionale, mentre i flussi migratori impongono una domanda di protezione sociale che non può essere confinata e gestita all'interno di un solo Paese.

Rispetto alle aree succitate, nel precedente paragrafo, quelle che nel prossimo futuro sicuramente interpellano l'Amministrazione Comunale a lavorare, ancora di più e meglio, in un'ottica transnazionale, saranno quella del Ricongiungimento Familiare e, complice l'attuale crisi economica, quella del Ritorno Volontario Assistito.

Il progetto di Soletterre in partnership con la fondazione Zaporuka co-finanziato dal Comune di Milano, che ha reso possibile l'organizzazione della presente conferenza internazionale, rappresenta indubbiamente per la città di Milano, una sperimentazione innovativa e dalle interessanti potenzialità, da esplorare e da sperimentare anche in altri paesi ad alto tasso di emigrazione.

Антонелла Коломбо

МІСЬКА РАДА МІЛАНУ ТА ПОЛІТИКА ПРИЙОМУ ЖІНОК ТА СІМЕЙ МІГРАНТІВ

Інформація і статистичні дані

Мілан – найважливіше місто регіону Ломбардія. У цьому регіоні знаходиться 24 % загальної кількості іммігрантів в Італії. У 2011 році в Ломбардії налічувалось 54 тисячі мігрантів родом з України, що становить на 21 % більше порівняно з минулим роком (це найвищий приріст міграції, який за своєю кількістю прирівнюється до мігрантів з Молдови).

За останні 15 років кількість мігрантів з країн третього світу, які перебувають у Мілані, зросла від 86 000 до 236 864 осіб, враховуючи, що загальна кількість мешканців Мілану складає 1 105 089 осіб (тобто близько 17,7 % мешканців міста не є італійської національності).

Перше місце за кількістю мігрантів серед країн, які не входять до ЄС, належить Філіппінам (15,6 %), слідом за ними йдуть мігранти з Єгипту (13,5 %) та з Китаю (8,8 %). Українських громадян, які проживають в Мілані, налічується 6 907, тобто 2,9 % від загальної кількості іноземців.

З 2001 до 2011 р. кількість українських громадян, котрі проживають у Мілані, зросла з 290 до 6 907 осіб, середній вік змінився з 32 до 42 років. У 2011 році на кожні 100 жінок української національності було 22 чоловіки української національності (за співвідношенням статей). У 2010 році 79 % українських мігрантів були самотніми. І лише 4 % становили неповні сім'ї з щонайменше однією неповнолітньою дитиною.

Стосовно видів зайнятості, якими займаються українські громадяни в Ломбардії, перше місце займає допомога у роботі по дому (41 %), погодинна робота покоївки (11 %), робота покоївки з проживанням (9 %). 2 % українців, які проживають в Ломбардії, займають керівні посади та є працівниками виконавчих служб. У 2011 році 14 % осіб, що були зареєстровані як доглядальниці за хворими або людьми похилого віку, становили українці.

Міграційна та інтеграційна політика в міській раді Мілану

Адміністрація міської ради є органом влади, найближчим до

населення та його потреб. Очевидно, що місто, яке за останні 15 років стало свідком показового явища міграції, зіткнулось і зіштовхується надалі з проблемами та надзвичайними ситуаціям. Органи місцевого самоврядування не мають прямих повноважень щодо регулювання загального прибуття та дозволів на перебування, навіть якщо вони беруть участь у процесі возз'єднання сім'ї і засвідчують відповідність житла певним нормам. Основне завдання Адміністрації щодо імміграції полягає у сприянні перебуванню на власній території, інтеграційним процесам та міжкультурному спілкуванню. Для ефективнішого вирішення проблем, які стосуються цих питань та обміну досвідом, міська рада Мілану приєднується до мережі європейських міст EUROCITIES.

Уряд міграційної політики в міській раді Мілану очолює відділ та централізоване Управління «Соціальна політика та культура здоров'я».

Орган місцевого самоврядування призначив основне керівництво, яке має на меті з початків явища міграції і дотепер забезпечити своїми послугами більшість громадян незалежно від їх національності.

Тим не менше, для вирішення конкретних питань, пов'язаних з імміграцією, за останні роки Адміністрацією були випробувані і розроблені деякі послуги, проекти та спеціальні заходи у наступних сферах:

- 1) возз'єднання сім'ї;
- 2) допомога у добровільному поверненні;
- 3) допомога у навчанні, пошуку роботи та визнанні чинності професійної кваліфікації;
- 4) міжнародний захист для жертв торгівлі людьми;
- 5) спільний розвиток та асоціація мігрантів.

Майбутні перспективи тестування транснаціонального підходу щодо доброту сім'ї

У нинішньому глобальному контексті виникає необхідність дбати про доброту і про політику соціальної згуртованості на транснаціональному рівні, оскільки зростає залежність від доброту з зовнішніх джерел на національній арені; міграційні потоки вимагають соціального захисту, що не може бути обмеженим тільки однією країною.

Стосовно вищевказаних напрямків роботи, у найближчому майбутньому Адміністрація міської ради займеться на міжнародному

рівні вирішенням питань щодо возз'єднання сім'ї та, з огляду на економічну кризу, буде допомагати добровільному поверненню у країни походження.

Проект благодійної асоціації «Soletterre» у партнерстві з Всеукраїнським благодійним фондом «Запорука» був частково фінансований міською радою Мілану. Це допомогло організувати цю міжнародну конференцію, яка для Мілану, без сумнівів, є інноваційним експериментом з цікавими можливостями, який потрібно вивчати та впроваджувати в інших країнах з високим рівнем еміграції.

Переклад з італійської:

Оксана Крюкова